

**Національний інститут стратегічних досліджень
Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень в м.Дніпропетровську
Дослідницький центр Словацької асоціації зовнішньої політики
Український незалежний центр політичних досліджень
за підтримки
Словацького агентства міжнародного розвитку (Slovak AID)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНВЕНТ УКРАЇНИ ЩОДО ЄС
РОБОЧА ГРУПА «ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ:
ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ВИМІР»**

Порядок денний

Засідання Робочої групи на тему:

**«ВІДНОВЛЮВАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ ТА АЛЬТЕРНАТИВНА ЕНЕРГЕТИКА:
ДОСВІД ЄС ТА УКРАЇНИ»**

6 червня 2013 року

конференц-зал готелю «Жовтневий», м. Дніпропетровськ, пл. Шевченка, 4-а
реєстрація з 10:30, початок об 11:00

Основні питання для обговорення:

- Сучасні підходи до розвитку відновлювальних джерел енергії та альтернативної енергетики у світі, ЄС та Україні: проблеми і перспективи.
- Сучасний стан відновлюваної енергетики України та ефективність державної політики у цій сфері.
- Основні завдання регіональної політики щодо розвитку відновлювальних джерел енергії та альтернативної енергетики.

ПРОГРАМА

10.30-11.00	РЕЄСТРАЦІЯ УЧАСНИКІВ	
	ВІДКРИТТЯ. ВСТУПНІ ПРОМОВИ (5 хв.)	
11.00-11.15	Відкриття круглого столу	<p>ФЕДОРНИЧ Віктор заступник директора департаменту житлово-комунального господарства та будівництва Дніпропетровської обласної державної адміністрації</p>
	Вітання учасників	<p>ЛУПАЦІЙ Володимир координатор проекту «Національний конвент України щодо ЄС», радник директора Національного інституту стратегічних досліджень</p>
		<p>ШЕВЦОВ Анатолій директор Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень в м. Дніпропетровську</p>
11:15 – 13:20	<p>ВИСТУПИ СПІВГОЛІВ та ЕКСПЕРТІВ (до 10 хв., можливі запитання та коментарі до виступів – 5 хв. на учасника)</p> <p>Модератор: ІЖАК Олексій, завідувач відділу Регіонального філіалу НІСД в м. Дніпропетровську</p>	
	Стан та перспективи розвитку відновлюваної енергетики в Україні	<p>СУХОДОЛЯ Олександр, заступник завідувача відділу енергетичної та ядерної безпеки Національного інституту стратегічних досліджень</p>
		<p>ДЯЧЕНКО Сергій, керівник енергетичних програм Центру «Борисфен Інтел»</p>
	Симбіоз «блакитного» і «зеленого» газу як стратегічного активу для конкурентоздатності та економічного росту Словаччини і України	<p>УРБАН Філіп, Голова Ради директорів Асоціації використання відновлюваних і альтернативних джерел енергії Словачької Республіки</p>
	Відновлювана енергетика як складова євроінтеграційного процесу України	<p>ВЕРБИЦЬКА Тетяна, експерт з питань енергетичної політики Національного екологічного центру України</p>
	Регіональні аспекти впровадження альтернативної енергетики в Україні	<p>ЗЕМЛЯНИЙ Микола, завідувач відділу Регіонального філіалу НІСД в м. Дніпропетровську</p>

	Особливості розвитку вітроенергетики в Україні	Лось Сергій, провідний конструктор ДП КБ «Південне» ім.М.К.Янгеля
	Інфразвукові шуми при роботі горизонтально-осьових вітроустановок	Сокол Галина, д.т.н., професор Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара
	Аналіз експлуатації житлового будинку з комбінованою системою теплопостачання на базі теплового насоса	Трофименко Анатолій, к.т.н., доцент кафедри двигунобудування Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара
	Енергоактивне огороження як елемент інноваційної системи енергзабезпечення в ЖКГ	Накашидзе Лілія, к.т.н, директор НДІ енергетики Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара
	Концепція «сезонний тепловий діод-тиристор» та її стільникова одиниця енергоактивна будівля	Страшко Віталій, науковий співробітник НДІ енергетики Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара
	Робота сільхозпідприємств з використанням місцевих енергоресурсів	Бабич Олександр, к.т.н., доцент Дніпропетровського державного аграрного університету
13.20– 13.50	ДИСКУСІЯ ТА ОБГОВОРЕННЯ (5-7 хв. на учасника)	
13:50 – 14:00	ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ (до 5 хв.)	
	КАВА, ПРОДОВЖЕННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ДИСКУСІЇ	

СПИСОК УЧАСНИКІВ

<i>№</i>	<i>ПІБ</i>	<i>Посада, організація</i>
1.	АЛМАЗОВ Ігор Володимирович	Директор ТОВ «Спецстроймонтаж»
2.	БАБИЧ Олександр Сергійович	Доцент Дніпропетровського державного аграрного університету
3.	БОНДАРЕНКО Ірина Миколаївна	Провідний інженер Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень в м.Дніпропетровську
4.	ВЕРБИЦЬКА Тетяна Вячеславівна	Експерт з питань енергетичної політики Національного екологічного центру України
5.	ГАВРИШ Олексій Володимирович	Науковий співробітник Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень в м.Дніпропетровську
6.	ГУСАКОВА Ірина Сергіївна	Науковий співробітник Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень в м.Дніпропетровську
7.	ДУШКО Богдан Юрійович	Керівник напрямку поновлюваних джерел енергії ТМ «ALTEK»
8.	ДАНИШЕВСЬКИЙ Сергій Геннадійович	Керівник відділу продаж ТМ «ALTEK»
9.	ДЯЧЕНКО Сергій Миколайович	Керівник енергетичних програм Центру «Борисфен Інтел»
10.	ЗЕМЛЯНИЙ Микола Григорович	Завідувач відділу паливно-енергетичної стратегії Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень в м.Дніпропетровську
11.	ІВАНОВ Олексій Борисович	Професор Національного гірничого університету
12.	ЇЖАК Олексій Іванович	Завідувач відділу системного аналізу проблем воєнної безпеки Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень в м.Дніпропетровську
13.	КУПЛЕВАЦЬКА Олена Іванівна	Науковий співробітник Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень в м.Дніпропетровську
14.	ЛОСЬ Сергій Іванович	Провідний конструктор ДП КБ «Південне» ім.М.К.Янгеля
15.	ЛЕВЧЕНКО Роман Олександрович	Керівник проекту «зелений тариф» ТМ «ALTEK»
16.	ЛУПАЦІЙ Володимир Стефанович	Координатор проекту «Національний конвент України щодо ЄС», радник директора Національного інституту стратегічних досліджень
17.	ЛУКІН Віталій Іванович	Провідний спеціаліст ВАТ Інститут «ДніпроВНІПенергопром»
18.	МІТКОВ Юрій Олексійович	Завідувач кафедри двигунобудування Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара
19.	НАКАШИДЗЕ Лілія Валентинівна	Директор Науково-дослідного інституту енергетики Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара
20.	ОМЕЛЬЯНОВ Микола Степанович	Директор ВАТ «Альбірео»
21.	МАЛЯРЕВСЬКАЯ Лариса Валеріївна	Провідний спеціаліст ТОВ «Інтертранзит-2»
22.	ОСТАПЧУК Олександр Володимирович	Доцент кафедри відновлювальних джерел енергії Національного гірничого університету

<i>№</i>	<i>ПІБ</i>	<i>Посада, організація</i>
23.	Підоня Олександр Григорович	Директор ТОВ «Агропроменерго»
24.	Потровський Сергій Георгійович	Начальник відділу Придніпровського наукового центру НАН України і МОН України
25.	Погорлий Олександр Миколайович	Головний інженер ТОВ «ТУШИБО»
26.	Ряужева Тетяна Валеріївна	Науковий співробітник Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень в м.Дніпропетровську
27.	САМАРЕЦЬ Віктор Володимирович	Науковий співробітник Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень в м.Дніпропетровську
28.	Скрипник Олег Леонідович -	Начальник відділу загального збирання та монтажу ТОВ «ПКТБ «Конкорд»
29.	СМЕНКОВСЬКИЙ Андрій Юрійович	Завідувач відділу енергетичної та ядерної безпеки Національного інституту стратегічних досліджень
30.	СОКОЛ Галина Іванівна	Професор Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара
31.	СТРАШКО Віталій Васильович	Науковий співробітник Науково-дослідного інституту енергетики Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара
32.	СУХОДОЛЯ Олександр Михайлович	Заступник завідувача відділу енергетичної та ядерної безпеки Національного інституту стратегічних досліджень
33.	ТОЦЬКА Катерина Станіславівна	Науковий співробітник ТОВ «Інститут захисних систем «АСКЕНН»
34.	ТОЦЬКА Надія Іванівна	Провідний спеціаліст комісії міської ради з питань житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу
35.	ТРОФИМЕНКО Анатолій Васильович	Доцент кафедри двигунобудування Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара
36.	УРБАН Філіп	Голова Ради директорів Асоціації використання відновлюваних і альтернативних джерел енергії Словачької Республіки
37.	ФЕДОРАНИЧ Віктор Іванович	Заступник директора департаменту житлово-комунального господарства та будівництва Дніпропетровської обласної державної адміністрації
38.	ШЕВЦОВ Анатолій Іванович	Директор Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень в м.Дніпропетровську
39.	ШЕХОВЦОВ Володимир Степанович	Заступник директора Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень в м.Дніпропетровську
40.	ШМАТКОВ Григорій Григорович	Перший віце-президент ГО «Енергетичний Альянс»

РЕКОМЕНДАЦІЇ
учасників засідання Робочої групи на тему:
«Відновлювальні джерела енергії та альтернативна енергетика:
досвід ЄС та України»

6 червня 2013 року

Учасники робочої групи зазначають:

За оцінкою Міжнародного енергетичного агентства, зростання гідроенергетики і швидкий розвиток вітрової та сонячної енергетики значно посилили позицію відновлюваних джерел в якості невід'ємної складової у структурі світової енергетики: до 2035 року вони становитимуть майже одну третину сукупного обсягу виробництва електроенергії.

За прогнозом, до 2015 року відновлювані джерела посядуть друге місце в світі з вироблення електроенергії після вугільної енергетики, а до 2035 року вони наблизяться до вугілля, що є основним джерелом для виробництва електроенергії у світі. При цьому, споживання біомаси для вироблення електроенергії і біопалив зросте у чотири рази.

Світові ресурси біоенергії більш ніж достатні для задоволення прогнозованого попиту на біопаливо і біомасу без конкуренції з виробництвом продовольства.

Швидке зростання розвитку відновлюваної енергетики відбувається частково завдяки зниженню витрат на технології, зростаючим цінам на викопне паливо та платі за викиди вуглецю, але, головним чином, через наявність цільового субсидування.

Позитивні результати низки технологій застосування відновлюваних джерел енергії свідчать про те, що вони можуть вийти і успішно конкурувати на ринку. Упродовж останнього десятиліття частка сонячних фотоелементів в усьому світі збільшувалася в середньому на 42% щорічно, а частка технологій з використанням вітрової енергії на суші зростала в середньому на 27%.

Значний досвід стимулювання відновлювальної енергетики накопичений Європейським Союзом.

Основним нормативним актом ЄС з використання відновлюваних джерел енергії є Директива 2009/28/ЕС щодо заохочення використання енергії з відновлюваних джерел, якою встановлено загальні рамки для розвитку енергетики з відновлюваних джерел з метою досягнення спільної цілі щодо частки енергії з відновлюваних джерел у валовому кінцевому споживанні енергії.

Кожна держава – член ЄС має свої індивідуальні цілі, але спільною метою є досягнення 20% енергії з відновлюваних джерел у валовому кінцевому споживанні енергії Європейського Союзу до 2020 року.

Ця політика спрямована на створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності, нові можливості для експорту та економічного зростання. Більш широке використання відновлюваних джерел енергії надалі матиме ключовий вплив на вирішення проблем зміни клімату шляхом скорочення викидів парникових газів і зменшення забруднення повітря.

Розширення використання відновлюваних джерел енергії зробить енергопостачання ЄС більш екологічним і в той же час сприяє підвищенню надійності енергопостачання ЄС шляхом зменшення залежності від імпортової нафти і газу.

Одним із стратегічних шляхів розв'язання проблемних питань у енергозабезпеченні України має стати використання відновлюваних джерел енергії – енергії Сонця, вітру, малих річок і водотоків, геотермальної енергії, енергії біомаси та енергії доквілля.

Україна має значний технічно-досяжний потенціал вироблення енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, який становить понад 98,0 млн. т у. п. на рік. З метою оптимізації структури енергетичного балансу, Україна визначила за необхідне досягнути отримання з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива не менше як 10 відсотків у середньостроковій перспективі.

У 2012 році до об'єднаної енергетичної системи України було підключено об'єкти відновлюваної енергетики загальною встановленою потужністю 232,8 МВт, з яких найбільший внесок – 183,3 МВт – сонячні електростанції та 47,4 МВт – вітряні електростанції. Загалом, станом на 1 січня 2013 року в Україні встановлена потужність об'єктів енергетики, які виробляють електроенергію з відновлюваних джерел, складає 649 МВт., які виробили понад 784,2 млн. кВт/год. електроенергії.

Сонячне теплопостачання в Україні має достатній досвід використання і розвинену нормативну базу для проектування, а технологічний потенціал промисловості дозволяє вирішити завдання масового виробництва геліотехнічного обладнання.

В Україні наявні суттєві передумови для розвитку вітроенергетики, а саме: великі площі для будівництва ВЕС, вільні від промислової і житлової забудови, від інтенсивного використання в землеробстві; відповідні потужності на машинобудівних заводах, здатних виготовляти високоефективні сучасні моделі ВЕУ для внутрішніх потреб України та на експорт; кваліфіковані кадри на машинобудівних заводах, які мають досвід виробництва ВЕУ та адаптації технологічної документації до українських конструкторських та технологічних стандартів; дані багаторічних спостережень характеристик вітрового режиму в районах перспективного будівництва ВЕС; кваліфіковані кадри в галузі будівництва, налагодження та експлуатації ВЕС.

На сьогодні потенціал великих річок в Україні майже використаний, а частка ГЕС у виробництві електроенергії становить всього 5,6 %. Подальший розвиток гідроенергетики в Україні можливий за рахунок малих річок. Мала гідроенергетика належить до перевіреної часом надійної технології виробництва електроенергії в усьому світі.

Україна володіє значним потенціалом біомаси, доступної для виробництва енергії. Основними складовими потенціалу є сільськогосподарські відходи та енергетичні культури. Технології енергетичного використання біомаси знаходяться на початковій стадії розвитку в Україні, але мають великий потенціал для широкого впровадження і комерціалізації в найближчому майбутньому.

До основних чинників, що стримують розвиток широкого використання різних видів відновлюваних джерел енергії в Україні, можна віднести:

- високий рівень початкових інвестиційних витрат та значний термін їх окупності;
- відсутність доступу до доступних довгострокових кредитних ресурсів;
- окремі суперечності у нормативно-законодавчій базі, у т.ч. щодо підключення джерел відновлювальної енергетики до мереж енергопостачання, відведення земельних ділянок для будівництва, фінансово-економічного стимулювання впровадження проектів у цій сфері;
- недосконалу тарифну та податкову політику.

Учасники Робочої групи рекомендують:

Визначити пріоритетними завданнями реалізації державної політики України у сфері розвитку застосування відновлюваних джерел енергії та альтернативної енергетики:

- прискорення процесу виконання зобов'язань в Енергетичному Співтоваристві щодо розвитку сектору відновлюваних джерел енергії та внесення відповідних змін до національної законодавчої та регуляторної бази, зокрема забезпечення набрання до 1 січня 2014 року чинності законами та підзаконними актами України, спрямованих на забезпечення виконання Директиви 2009/28/ЄС;
- забезпечення невідкладного подання до Секретаріату Енергетичного Співтовариства Національного плану дій з відновлюваних джерел енергії;
- адаптацію положень оновленої редакції Енергетичної стратегії України на період до 2030 року до вимог ЄС, з урахуванням прийнятого у рамках Енергетичного Співтовариства зобов'язання щодо адаптації законодавства до положень «третього енергетичного пакету» ЄС;
- зміцнення спроможності та незалежності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики (НКРЕ), шляхом внесення змін та прийняття законодавчої та регуляторної бази у відповідності до зобов'язань, взятих Україною у ході приєднання до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства;
- оптимізацію та уніфікацію механізму застосування «зеленого тарифу» та полегшення доступу до нього нових суб'єктів ринку;

- впровадження механізмів державного сприяння розвитку відновлювальної енергетики та біоенергетики з метою заміщення викопних енергоносіїв в Україні, зокрема спрямування економічної політики держави на підтримку споживачів енергії відновлюваних джерел в Україні та сприяння «локалізації» виробництва обладнання для відновлювальних джерел енергії на українських підприємствах;
- організацію обміну досвідом та найкращими практиками з метою підготовки, прийняття та імплементації галузевих документів з питань енергетичної політики стосовно відновлювальної енергії з метою імплементації директив ЄС, які передбачені Протоколом про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства;
- вивчення досвіду провідних європейських держав та обґрунтування механізму інтеграції відновлювальних джерел енергії до Об'єднаної енергетичної системи України, за умови прогнозованої сумісної роботи електростанції на усіх їх видах та їх географічної дисперсії;
- виявлення та усунення наявних перешкод, що стримують збільшення масштабів використання на місцевому та регіональному рівнях відносно дешевих альтернативних джерел енергогенерації, в першу чергу з використанням торфу, біогазу, залишків сільськогосподарської діяльності, відходів деревообробної промисловості;
- удосконалення державної політики розвитку виробництва і споживання біологічних палив в Україні з урахуванням останніх рішень керівних органів Європейського Союзу з даного питання й аналізу можливостей виробництва біологічних палив та технологічних умов їх використання в Україні;
- використання альтернативних видів моторного палива на транспорті в якості обов'язкових національних цілей та запровадження національних програм розвитку транспорту загального користування з використанням біологічних видів палива;
- розширення децентралізації енергопостачання завдяки застосуванню відновлюваних джерел енергії, передусім біомаси, прийняття нормативно-правових актів для підтримки розвитку інфраструктури та сировинної бази, необхідних для забезпечення безперебійних поставок сировини;
- продовження роботи у напрямку імплементації програми бюджетної підтримки “Підтримка у впровадженні енергетичної стратегії України у сфері енергоефективності та відновлювальних джерел енергії”;
- розробку заходів у сфері стандартизації та забезпечення якості відновлюваної енергії відповідно до вимог ЄС та міжнародних критеріїв сталості відновлювальних ресурсів;
- підтримку діалогу щодо участі України у програмі ЄС «Розумна енергетика»;

- створення сприятливих, надійних і стабільних умов для інвестицій (в першу чергу, забезпечення прозорості й недискримінаційності правил і процедур отримання ліцензій, дозволів та ін.), спрощення бюрократичних процедур оформлення та ведення бізнесу;
- надання гарантій за кредитами та безпосередня участь у фінансуванні проектів альтернативної енергетики та проектів модернізації електромереж для забезпечення можливості їх роботи з альтернативними джерелами енергії;
- створення умов для активізації науково-технологічних розробок в області альтернативної енергії та умов для впровадження на основі цих розробок вітчизняних проектів, в першу чергу, на об'єктах бюджетної сфери;
- збільшення самостійності регіональної та місцевої влади, в першу чергу, кардинальна зміна політики фінансування у напрямі збільшення коштів, які залишаються у розпорядженні цієї влади з наданням додаткових повноважень щодо формування й використання місцевих бюджетів та інших грошових фондів для цілей впровадження джерел альтернативної енергії;
- забезпечення інформаційної підтримки для суспільного визнання довгострокових економічних переваг використання альтернативної енергії;
- забезпечення прозорості процесів планування та впровадження альтернативних джерел енергії, в тому числі доступності інформації для місцевих громад.